

Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier (SOU 2024:32) (Fi2024/01073)

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Betänkandet rör olika åtgärder för att motverka mervärdesskattebedrägerier, främst av typen MTIC fraud, men även åtgärder mot bedrägerier i allmänhet. Fakultetsnämnden ställer sig i allmänhet positiv till de föreslagna åtgärderna, även om åtgärderna sannolikt inte kommer att slutgiltigt lösa bedrägeriproblematiken.

En stor del av förekomsten av mervärdesskattebedrägerier beror på faktorer inneboende i mervärdesskattesystemet, primärt reglerna om unionsinterna förvärv som aktualiseras vid gränsöverskridande transaktioner. Situationen som uppstår är förenklat att en part både är ansvarig att redovisa och betala ingående och utgående mervärdesskatt för en ingående transaktion, samtidigt som samma part även ska redovisa och betala utgående skatt för en påföljande utgående transaktion. Detta medför att det skapas en möjlighet att underlåta att betala in den sistnämnda utgående skatten utan att vinsten av förfarandet minskas av en tidigare erlagd ingående skatt. Motsvarande resultat kan även uppnås med gränsöverskridande tjänster ifall destinationsstaten har infört regler om omvänd beskattning för utländska beskattningsbara personer.

Som anges i utredningen är det bästa sättet att motverka mervärdesskattebedrägerier att försvåra eller omöjliggöra att bedrägerierna går att genomföra. Det mest effektiva tillvägagångssättet bör därmed vara att ändra reglerna avseende gränsöverskridande transaktioner mellan beskattningsbara personer. Detta är emellertid något som behöver ske på EU-nivå och av förklarliga skäl är det inget som utredningen har riktat in sig på. Förslagen är istället av förebyggande karaktär samtidigt som den lagtekniska orsaken lämnas intakt.

När det gäller åtgärder mot bedrägerier finns inte sällan en motsättning mellan intressena att uppnå bedrägerisäkerhet och att ha en låg

administrativ börda för både myndigheter och företag. En ökad resursanvändning inom myndigheter kan ofta motiveras av ökade skatteintäkter till följd av en minskning av skattebedrägerier. Samma bedömning är svårare att göra när en administrativ börda läggs på företag, eftersom det då tydligare handlar om en intresseavvägning mellan företagets börda och statens intresse av skatteintäkter. Av den anledningen ställer sig fakultetsnämnden positiv till att utredningens förslag i stort tar sikte på åtgärder som inte påverkar företagets administrativa situation i så stor utsträckning.

Något kan även sägas om de specifika förslagen i utredningen. Skatteverket föreslås få besluta om att registreringsnummer för mervärdesskatt ska visas som ogiltigt i VIES om det finns en påtaglig risk för att den registrerade kommer att använda numret för att undandra skatt. Ett sådant ogiltigförklarande skulle direkt motverka den ovan beskrivna problematiken med omvänd beskattning vid gränsöverskridande handel. Det finns dock alltid en risk att även hederliga företags registrering ogiltigförklaras, även om fakultetsnämnden delar utredningens uppfattning att risken är liten och att konsekvenserna snabbt kan åtgärdas. Ur ett förutsebarhetsperspektiv är det dock viktigt att den typ av omständigheter som ligger till grund för att en påtaglig risk för bedrägeri föreligger tydligt beskrivs och exemplifieras i lagens förarbeten, även om det självklart är omöjligt att i detalj beskriva alla tänkbara situationer.

Det kommer säkerligen att finnas situationer där bedrägliga aktörers beteende inte bedöms ha en påtaglig risk för bedrägerier trots att ett bedrägeri senare äger rum, men fakultetsnämnden instämmer i utredningens bedömning om att kravet att det ska föreligga en påtaglig risk är en rimlig intresseavvägning med hänsyn till en eventuell påverkan på hederliga företags verksamhet. Den valda lösningen påverkar emellertid reglernas träffsäkerhet, eftersom det är fullt tänkbart att bedrägliga företag anpassar sitt tillvägagångssätt till den nya situationen och underlåter att rapportera information som Skatteverket annars skulle ha använt som underlag vid bedömningen.

Förslaget att kunna ogiltigförklara ett registreringsnummer i VIES kompletteras med att Skatteverket föreslås kunna avregistrera den som uteslutande eller så gott som uteslutande använder (eller att det finns en påtaglig risk att använda) en mervärdesskatteregistrering i bedrägligt syfte. Denna åtgärd tar sikte på aktörer som inte är del av den gränsöverskridande transaktionen. Motsvarande synpunkter som lämnades ovan kan i princip lyftas även här och gäller också förslaget att Skatteverket ska få besluta att överskjutande ingående skatt, om denna uppgår till betydande belopp, inte ska få tillgodoräknas om Skatteverket har inlett kontroll och det finns risk för skatteundandragande.

Skatteverket föreslås öka antalet kontroller. Detta är främst en fråga om allokering av resurser, men i syfte att minska bedrägerier är detta något som fakultetsnämnden ställer sig positiv till. Skatteverket föreslås även få utökade möjligheter att förelägga att företag ska inkomma med uppgifter om ägare och företrädare för att mervärdesskatteregistrering ska ske samt att personlig inställelse kan krävas för att kontrollera identiteten. Syftet är att minska problematiken med falska identiteter och målvakter. Eftersom detta är en åtgärd som främst aktualiseras när en verksamhet inleds bedömer fakultetsnämnden att någon nämnvärd administrativ börda inte kommer att drabba hederliga aktörer i deras dagliga verksamhet, varför fakultetsnämnden tillstyrker utredningens förslag.

Slutligen föreslås ingen ändring av reglerna avseende omväänd beskattning av vissa typer av transaktioner. Fakultetsnämnden delar slutsatsen att inga ändringar bör göras, särskilt mot bakgrund av att införandet av omväänd beskattning medför en högre administrativ börda för företagen. Även om bedrägliga aktörer med just den i lagen utpekade transaktionstypen minskar har de bedrägliga aktörerna alltid möjlighet att byta till en annan varu- eller tjänstetyp med liknande kännetecken, som dock inte omfattas av omväänd beskattning. Flera transaktionstyper har under åren blivit föremål för omväänd beskattning, men problemet med bedrägerier har totalt sett inte minskat.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av universitetslektor Mikael Ek. Ytrandet har på delegation avgivits av juridiska fakultetens dekanus, professor Anna Singer.

Anna Singer